UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

T ante Y

urn:nbn:de:hbz:466:1-97861

Visual Library

lucerum fiebant. Cōſtabat enim ex trigintaduob⁹ equitibus ⁊ q̄ illi p̄erat decurio dicebaẗ vt Uar. ⁊ Uege. tradiderunt. Uel d̄r q̄ſi terma. e. in. u. mutata. Uel p̱ onomatopeiā a ſtrepitu vngulaꝝ equinaꝝ terrā pulſantiū: vel a terenda terra.

Turmales dicti q̄ in turma ſunt. Turmatī aduerbiū p̱ turmas.

Turnus nomen viri proprium apud Uirg. Eſt ⁊ nomen piſcis paluſtris ⁊ nomen fluuij.

Turtur. ꝓ aue gn̄is tam maſ. q̄ꝫ fe. Plau. Obuſtos turtures tibi. Uirg. Nec gemere aeria ceſſabit turtur ab vlmo. Pro piſce eſt gn̄is maſ. q̄ alio noīe paſtinaca ⁊ Trygon a grecis d̄r. In huius cauda ſtat tardius preſentiſſimi veneni. Auſo. Le taliſq̄ꝫ trygon ⁊ bina trygoria corui.

Turunda: linamētū ⁊ tēta: alioq̄n ſigt̄ id qđ grece ψωμον appellant: q̄ſi buccea ſiue bolus dicaẗ quē nutrices īgerūt īfantib⁹. turūda hodie vocaẗ accolis padi ēt nū placēta focacea.

Turpis deformis. ē enī ꝯ̄riū pulchro. Trāſferẗ ēt ad aīuꝫ vt turpe ē doctori cū culpa redarguit ipꝫ. Interdū poniẗ ꝓ magno Uirg. Forma bouis cui turpe caput cui plīma ceruix. Et turpes paſcit ſub gurgite phocas. Itē ꝓ crudeli: vt ſp̱ apud Sal.

Tus incenſuꝫ olibanū quo deū veneramur: a tōdēdis glebis: q: glebe tūduntẗ cū q̄bus fluens ex arborib⁹ coaleſcit: auctorib⁹ Priſciano ⁊ Uarrone ⁊ Seruio ſup. i. ge. Alij cum. h. ſcribūt απο του θυω deriuātes qđ ē ſacrifico. Naſciẗ ī felici arabia ⁊ duplici vindemia colligiẗ quarum prior eſt circa canis ortū. Scđa eſt verno tp̄e. Incidiẗ enī cortex arboris turifere q̄ maxime videẗ eſſe p̄gnans ⁊ vbi tenuiſſimus tenditur cortex. Laxaẗ hinc plaga: inde ꝓſilit ſpuma pinguis que concreta denſaẗ. Probaẗ tus candore: amplitudine: fragilitate carbone: vt ſtatim ardeat ⁊ frietur potiuſq̄ꝫ dentē recipiat. Quidam tus nabatheum vocant q̱ nabathea regio eſt ab Arabia incipiens. Huius arbor Libanotus dicitur.

Tureus. a. um. Col. lib. iiij. Iam tuream plantā mature ampliatam florentiſq̄ꝫ hortos myrra ⁊ croco.

Turribulum vas quo tus adoletur.

Turifico. as. ture ſuffio.

Tuſculū. dimi. a tus. Plau. in aul. Hoc tuſculum emi ⁊ haſce coronas floreas. Et tuſculū oppidū latij ſic appellatū: q̱ adituꝫ difficilē ꝓhēat: q̄ſi τοσκυλον. Hoc eſt fatigans vexās q̄m in prelato atq̄ꝫ arduo monte erat ſitum. Hinc Tuſculani hoīes: ⁊ tuſculanus ager. Hec ciuitas a Telegono Ulyſſis ⁊ Circes filio fundata eſt qui per ignorantiam partem occidit. Ex tuſculo Cato Cenſorinus ortum habuit.

Tuſcia. italie regio celebris a ſacrificijs vt quidā arbitranẗ dicta greci enī θυειν p̱ ſacrificare dicūt: vel a ture quo maxīe in ſacrificijs vtimur. vl̄ a Tuſculo Herculis filio quod veteres grāmatici ꝓbant. Un̄ ⁊ ſine. h. ab eis ſcribiẗ. Hec Tyrrhenia dicta fuit a Tyrrheno Athyis filio: qui e Menia diſcedens in italiā venit: ⁊ eam partem occupauit que ad mare inferuꝫ ſita eſt qđ ⁊ tyrrhenū d̄r. Hec a liguribus romaniſq̄ꝫ finibus contingitur iugis in acceſſis ⁊ difficilibus referta. Eius fines macra ⁊ Tyberis amnes centū ⁊ ſeptuaginta q̄ttuor. M. inter ſe diſtantes. In ea ſcientia faciendorum ſacroꝝ ita floruit vt romani qui nō ſeruande tm̄: ſꝫ ēt amplificande religiōis cupiditate incendebanẗ: decem principū filios ſenatuſcōſulto ſingulis tuſcie ppl̄is percipiende ſacrorū diſcipline gratia traderent. Longior eſt ea prouincia q̄ꝫ lata. Ab orientali plaga in occidentalem porrigitur. Nam ſi ab aquilonari in hauſtralem perambulemus arctis finibus contenta eſt. Ab occidente qua ligurie proxima eſt habet Piſas Senas Lucam: ⁊ Florentiam inclytas ciuitates. Ad ſeptentrionē hꝫ vrbē veterem. In meridionali v̄o littore penſaurum. Aretium ⁊ Aſiſium. Et tyber romanus inde labitur ex apennino effluens. Septentrionalis regio cum flaminia iungitur.

Tuſcus nomē poſſeſſiuū a tuſcia. Un̄ tuſci q̄ tuſciā habitant.

Tuſcus vicus rome in quo habitarunt tuſci a Porſena ex obſidione relicta de quo Hora. in ſer. At tuſci turba impia vici.

Tuſcania. oppidū tuſcie ꝓpe tarquinios a quo tuſcanenſes.

Tuſſis que gigniẗ vel ex frigore vel ex pituita in pulmonē deſcēdēte. Que ſi ꝯtinue vexet a Sene. pertuſſis nuncupatur.

Tuſſio. is. iui. itū. Plau. ī aſi. Forte ſi tuſſire occeperit ſic tuſſiat vt cuiq̄ꝫ linguā in tuſſiēdo nō ꝓferat. Ply. lib. xx. Semē eorū cū cumino tritū potumq̄ꝫ in vino tuſſientibus auxiliatur.

Tuſſilago. herba que tuſſim ſedat.

Tute. tu ipſe. a tu formatur per epentheſim: te correpta. Nam te magis additio eſt q̄ꝫ cōpoſitio additurq̄ꝫ dumtaxat nominatiuo: non etiam alijs caſibus. Et hoc fit cum pronomen ad eā reuocatur perſonam a qua ſumitur: vt cum dico. Tu lege. Ille reſpondeat. Cur tute non legis?

Tutus. a. um. ⁊ actiuam ⁊ paſſiuam ſignificationem hꝫ: vt Tuta vrbs que nos defendit. Tutus ſum ab hoſtibus. i. munitus ⁊ ſine periculo ſum. De hoc vide in dictione Securus. Hui⁹ compoſitum eſt Intutus de quo alibi.

Tuto aduerbium ſignificat ſine periculo.

Tuto. as. ꝓtego defendo. Plau. ī merca. Inuoco vos lares diales vt me tutetis. Hiero. in lib. Sap̄. Et a ſeductoribus tutauit illū. Tutor. aris. depo. qđ Priſcia. docet eſſe cōe. Hora. in epiſtolis. Res italas armis tuteris moribus ornes.

Tutor nomē verbale quo is ſignificatur qui vim ac p̄tātē hꝫ in capite libero ad tutandum eum qui per etatem nondum tueri pōt. Hec autem etas ſm̄ iuriſconſultos eſt vſq̄ꝫ ad pubertatem. i. ad. xiiij. annum. Nam inde vſq̄ꝫ ad. xxv. dantur curatores qui etiam furioſis ⁊ mente capitis dari ſolent.

Tutela ipſa poteſtas iure ciuili data ac permiſſa ex qua ipſi tutores nomen accepērūt quaſi tuitores atq̄ꝫ defenſores ſicut editui qui edes tuentur.

Tutelaris diuus: quem aduocatum dicimus.

Tutorius. a. um. quod ad tutorem pertinet.

Tutanus. pe. pro. deus qui homines tueri putabaẗ. Uarro. Tutanum deum rome oēs qui laborant inuocant.

Tutilina dea. Idē. Tuam fidem tutilina īuoco que adeſſe mortalibus ſoles. Hanc Aug. lib. iiij. ci. dei. preeſſe frumentis collectis atq̄ꝫ reconditis ſcribit vt tuto ſeruarentur.

Tutulus ornamentum capitis flaminearum et vitta purpurea innexa crinibus ⁊ in altitudinem erecta: q̱ per eam flaminica a ceteris mulieribus diſcernebatur.

T ante y

Tyana: greca ciuitas. a qua Tyaneus dict⁹ ē Apolloni⁹ ph̄s.

Tyber tyberis: ⁊ Tybris. is fluuius Italie: e media fere longitudine apēnini Aretinoꝝ finib⁹ defluēs duob⁹ ⁊ q̄draginta fluuijs augeẗ. Primo ab aquarū colore. Albula dictus. Deinde Tybris appellatus vel a rege tuſcoꝝ huius noīs qui piraticā exercens iuxta eum in bello perijt. Qđ etiaꝫ ſenſiſſe videtur. Uirg. Cum inquit. Aſperq̄ꝫ īmani corpore tybris a quo poſt itali fluuiū cognomine tybrim diximus amiſit verū vetus albula nomē. Ouid. lib. ij. faſt. Albula quē tyberim merſus tyberinus in vndis reddidit hybernis forte tumebat aq̄s. Sūt qui hoc nomen trahant a greco υβρις que eſt iniuria. Aiūt enī hunc eūdē tuſcoꝝ regē circa huius fluuij ripas latrocinari cōſueuiſſe qui tranſeuntes crebris afficiebant iniurijs: ex quo tybriꝫ cognominatū fuiſſe aſſerūt: q̄ſi eēt fluui⁹ υβριος i. iniurie. Ex qua rōne cū υβρις aſpireẗ tybrim quoq̄ꝫ cum aſpiratione annotari volunt. Alij volunt eos q̄ de Sicilia venerunt tybrim dixiſſe ad ſil̄itudinem foſſe ſyracuſane quā fecerunt afri ⁊ athenienſes iuxta ciuitatis muꝝ. Nā qđ Li. dicit albano rege tyberim dictū nō ꝓcedit: q: ēt añ albā tybris dictus īueniẗ. Sciendū eſt ſꝫ Ser. q̱ hic fluuius in ſacris tyberinus d̄r. In cenolexia. i. in cōi ſermone. Tyberis ⁊ in poemate Tybris. A tyberis fit Tyberinus. a. um. vt piſcis tyberinus ⁊ tyberina hoſtia. Trāſtyberim trāſtyberinus.

Tybur. ſiue tyburtū: vrbs ad ſextūdecimū lapidē diſtās ab vrbe Roma. Hāc Cato Solinus ⁊ alij quidā a Catyllo arcade claſſis euādri p̄fecto cōditā ſcribūt. Ply. v̄o Tyburis originē ipſius antiquiorē eē docet q̄ꝫ vrbis rome: ⁊ extare adhuc tp̄e ſuo memoriā ilices tres ēt Tyburto ei⁹ vrbis cōditore vetuſtiores apud quas īauguratus tradiẗ: fuiſſe Tyburtus dū vrbē eſſet ꝯditurus. Sextius grecus hiſtoricus ſic hꝫ. Catyllus Amphiarai filius fuit. Hic poſt ꝓdigialē p̄ris apđ thebas añ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Iliacū bellū interitū iuſſu dei cū oī ſuoꝝ coetu ⁊ ſacris miſſis tris liberos in italia ꝓcreauit Tyburtū Coracē ⁊ Catyllū ꝗ expulſus ex oppido haud longe ab vrbe roma poſito veteribus ſicanis a nomine Tyburti maximi filij oppidum vocauerunt. Priſcianus tamen cum i latino ſcribit.

Tyburs.tis.gñis oīs: vel hic ⁊ hęc Tyburtis ⁊ hoc tyburtę: qđ eſt ex Tybure. Sue. Inchoauit aūt aquę ductū regiōe tyburti. Hora. Picenis cedunt pomis tyburtia ſucco.

Tyburtinus.na.num.pe.pro. quod eſt ex tyburto.

Tycha fuit Heſiodo. teſte nympha filia oceani ⁊ Tethyos.

Tydeus cū accentu in prima fuit filius Oenei regis Calydonię ⁊ Euryboeę vir fortiſſimus qui Thebanos oēs ad qđlibet certaminis genus vicit. Idem fit patronymicū Tytides. Nā Diomedes tytides dictus eſt qui fuit filius Tydei.

Tymoetes: fuit regis priami filius.

Tympanū inſtrm ex vna parte planū: mēbrana clauſum intus vacuū: qđ baculo pulſat. Eo vti ſolebāt in ſacrificio matris deū. Eſt ⁊ tympanuꝫ vehiculū tectū vt inqt. Ser. ſiue vt aliq̄ putāt teſtudo ſupra radios. Radij dñr in media parte rotaꝝ Uirg. Hinc radios trivere ratis: hic tympana plauſtris. Itē tympanū accipitur pro machyna tractoria quę rota vocatur vt Uictru. ait: ad hauriendam aquā celeritate quod hoībus calcantibus verſatur ad hortos irrigandos ⁊ ſalinas vtile. Ply. lib. xxxiij. accipit pro vaſe eſcario.

Tympaniſta ꝗ tympana pulſat. Tympaniſtria v̄o mulier tympanū pulſans. Sydo. lib. j. epi. Tympaniſtria pſalteria canit.

Tympanizo.as. tympana pulſo. Sue. de Aug. Et aſſenſu maximo comprobauit verſuꝫ in ſcęna pronunciatū de gallo mr̄is deū tympanizāte: vides ne vt cinędus orbē digito temperet.

Tympanites.pe.pro. genus hydropiſis eſt.

Tymber nomē viri: ⁊ nomen fluminis. Tymbra troadis cāpus ꝑ quē fluit tymber fluuius in ſcamādrū. Ibi ⁊ tēplū tymbrei Apollinis eſt. At thymbra cum. h. hęrba aromatica. Uirg. li. iiij. ge. Grauiter ſpirantis copia tymbrę.

Tyndarus fuit Oebalie rex: pr̄ caſtoris ⁊ pollucis clytēneſtrę et helenę. Hinc tyndarides: ⁊ tyndaris patronymica.

Typhō.onis. ⁊ typhos typho. ⁊ typheus.ei. dictio triſyllaba eu. diph. in vltima habens. Inde Typhois.idis. vnus e gigantibus terrę ⁊ titani filius cuius prima corripitur. Sene. Non tam ferum typhone neglecto ioue irata tellus ędidit quondam parēs. Luc. Conditus inarimes ęterna mole typhęus. Quando v̄o deriuatiuū eſt diuiſa diph. pronunciatur. Uirg. Nate patris ſūmi qui tęla typhęa tēnis. Eſt ⁊ typhon vētus turbulentus a typhone dictus ⁊ capitur pro fulgure. Typhonas etiam vocant fumigantes globos ⁊ figuras quaſdaꝫ nubium metiendas: ⁊ ibi prima producitur.

Typus latine dici pōt. forma. figura adumbratio. exēplar. Hinc ꝓtypa dicta ſūt opa q̄ añ typos facta ſunt. Ectypa: q̄ ex ipſis ſūt formata. Archetypus prima ⁊ principalis forma. Ply. dibutades primas ꝑſonas tegulaꝝ extremis imbricibus impoſuit q̄ inter initia ꝓtypa vocauit poſtea idē octypa fecit.

Tyrannus per duplex. nn. apud veteres in bonā partē dicebat̃ dñs qui plenā hēbat: in ſubditos ptātē. vñ trogo teſte. Queq; ciuitas ⁊ gens rerūp. iperiū ab initio pęnes reges hēbat: quos ad hmōi faſtigiū maieſtatis nō ambitio popularis ſed ſpectata inter bonos moderatio ꝓuehebat qui ⁊ tyranni ob fortitudinē vocabāt̃. vñ Uirg. Pars mihi pacis erit dextrā tetigiſſe tyrāni. Sꝫ creſcente malitia cū ſupbe reges regnare cępiſſent tyrāni nomē ad illos ſolū reſtrictū eſt qui per inſolentiam iperij viribus abutebant̃. Quidā etiam tyrannos dici putant a tyrrhenię gentis pręcipua crudelitate.

Tyrannis.idis. ſęuum ac violentum imperium. Iuue. Quid nero tam ſęua crudaq; tyrannide fecit.

Tyrānicus.a.um. qđ eſt tyrāni tyrānice crudeliter. violenter.

Tyrānoctonus: latine dr̄ tyrānicida: ꝗ tyrānū occidit ab tyranno ⁊ κτεινω interficio: quē an liceat interfici legat̃. Ci. li. iij. of. nā nomē ipm declarat qđ mereat̃ cū ab tyrijs ſuperbiſſime ⁊ iniquiſſime dominantibus ſit deductum vel a verbo ꝑ metatheſin litterarum: quod ſignificat lacero: tero: interimo de bonis non loquimur: ſi reperiantur.

Tyros quondā vrbs phęnicię q̄ eſt in ſyria. Iulius pollux lib. j. τυριοι λεγουσι ὡς ηρακλης ηρασθη νυμφης εϖιτωριου τορος δὲ ἡ ντη νυμφη τουνομα ειϖετοδιαρατω ηρκλει και κυων καταδλητον παλαιον νομον ιō tyrus dicta eſt. Quo ēt noīe dicta eſt inſula. Alexandri magni operibus continenti annexa clara vrbibus leptiutica. Gadibus ⁊ carthagine nūc oīs eius nobilitas ꝯchylio ⁊ purpura cōſtat olim ſarra nuncupata vt ait. Gel. Uñ ſarranum oſtrū dr̄ ⁊ oſtrū tyriū ⁊ purpurā tyriā dicim⁹. Phęnices accolę fuerūt maris rubri dicti a palma cuius regio plena erat Palma enī phęnix dr̄. Hinc terremotu pulſi in maritimā ſyrię ſe ꝯtulere ꝯdita vrbe. Sidonē a piſce appellarūt. Eam ſyrij vocabant ſarram lingua ſyra piſcis ſear dr̄. Poſtea cōdidere tyrū in ipſo mari propter merces. Tyros etiaꝫ gręcę: latine caſeus. Tyrius.a.um. quod eſt a tyro inſula. Et ponitur pro purpureo. Tibul. Quid tyrio recubare toro.

Tyrianthina. veſtis violacea purpurea: ab ianthino. ideſt violaceo colore ⁊ tyrio hoc eſt purpureo.

Tyrrus nomen proprium paſtoris cui vt ait Uirg. Regia parēt armenta ⁊ lata cuſtodia credita campi.

Tyro nouus miles ⁊ fortis ad militiā exercendā. Cui⁹ diminutiuū eſt tyrūculus. Refert̃ quoq; ad oēm artē. Uñ ⁊ pro gladiatore rudi adhuc in diſciplina gladiatoria accipit̃. Sue. in Cęſ. Tyrones neq; in ludo neq; ꝑ laniſtas. Sic adoleſcentes qñ togā ſumebāt ⁊ barbā ponebāt eloquētiāq; i foro auſpicabant̃ tyrones dicebant̃. Et illa p̄ma actio tyroniū. Sene. lib. iij. decla. Ille in foro primuꝫ dicturus. Tyro dictus eſt. A Hieronymo tyrociniū rudimētū: ⁊ tyrocinatio: ꝗ recētes diſciplinas tyrūculas appellat. Ab eādē ſilitudine. Canis adoleſcētior tyrūcula dr̄. Col. li. viij. qñ tyrūcula nec recte nutrit ⁊ educatio totius habitus aufert incrementuꝫ. Ply. in epi. ſe trunculū dicit q̄ſi rudem in cognitione ſignorum. Tyrocinij die induebantur toga: quę pura eſt cognominata. Fuit etiaꝫ tyro vt inquit Iuſti. lib. xviij. Nomen propriuꝫ patris Didonis qui ab alijs Belus vocatus eſt.

Tyrrhenos.ro. etruſcos appellāt atq; tuſcos: gręci v̄o hoc eos noīe noīarunt a Tyrrheno atis filio ꝗ ex lydia colonos hac in regione dimiſit. Atys enī ex ꝓgnatis herculis ⁊ omphales vnus cū ſterilitate ac fame pplm emittere cogeret̃. e. duobus filijs ſorte iacta: lydū q̄dē regni ſucceſſoreꝫ tenuit. tyrrheno āt maiorē applicans pplm foras abire iuſſit: hāc ille ingreſſus oram de ſuo nomine vocauit tyrrheniam. A cuius gentis pręcipua crudelitate tyranni ſunt dicti.

Tyreſias ē quorūdā latinoꝝ hoīuꝫ cacographia. i. mala rō ſcribēdi qn ꝑ ει ſcribit̃ i p̄ncipio. τειρεσιας τειρεσιου μαντις εστι ωσεφη σουιδας. hic igit̃ Rex thebanus ⁊ augur de quo Ci. li. v. tu. meminit cęcatus fuit ira iunonis. Cui iuppiter ſcire futura ꝯdit: crimēq; leuauit honore. ſcribit Stra. Tireſię monumētū fuiſſe in tylphoſio mōte boetię iux̄ fontē Tylphoſam vbi ꝓfugus diē ſuū obijt. Ibi thebani ciues ſepulto diuinos honores tribuere. Iuue. Cū cęcū dicere vellet dixit tireſiaꝫ illo verſu. Nec ſurdū nec tireſiaꝫ quēq; eē deorū. Hic habuit filiam nomine manto. ꝗ oppidū in italia condidit quod poſtea ab ocnoeius ex tyberino tuſcorū rege filio mātua a matris nomine nūcupata ē. id tamē gręci negāt.

Tyrſis: ambitus murorum ⁊ viarum per quem curri poteſt ſic dictus qꝛ tyrrheni primi inuenerunt.

Littera uocalis ē quę ſepe in cōſonātē tranſit. ⁊ mō vim ſimplicis hꝫ: vt Uirgi. At venus haud aīo neq̄q̄ exterrita mr̄. mō ꝓ duplici cōſonāte ponit̃ vt cupiui. cupiuerā in q̄bus. i. añ. u. cōſonātē poſita ꝓducit̃. ⁊ eadē ſubtracta corripit̃ aliqñ. u. conſonās ꝓ vocali correpta ponitur. Hor. in epo. Niueſq; deducūt nūc mare nūc ſyluę. Interdū a vocali trāſit i ꝯſonātē. vt nauta nauita gaudeo gauiſus. qñq; amit